

УДК 821.161.2: 821.162.1:7.036.45

Ганна Урсу
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

ВІД «УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ» ДО «ЗЕВОНІЇ»: І. ФРАНКО ПРО ТЯГЛІСТЬ РОМАНТИЧНОЇ ТРАДИЦІЇ

У статті розглянуто спробу реценції романтичної традиції у творах Івана Франка від появи «української школи» до заснування літературного угруповання «Ziewonia». Наголошено на спадкоємності романтичної традиції, із властивим змаганням естетичних концепцій, стилів, образно-виражальних засобів.

Ключові слова: романтизм, українсько-польське пограниччя, «українська школа», реценція, національна ідентичність, стиль, образно-виражальні засоби.

H. Ursu. Od „szkoły ukraińskiej” do „Ziewonii”: I. Franko o ciągłości romantycznej tradycji. W artykule rozpatruje się próba recepcji tradycji romantycznej w utworach Iwana Franki od postaci „szkoły ukraińskiej” do założenia ugrupowania literackiego „Ziewonia”. Zrobiony akcent na spuściznie tradycji romantycznej z właściwą jej konkurencją estetycznych koncepcji, stylów, środków stylistycznych.

Słowa kluczowe: romantyzm, ukraińsko-polskie pogranicze, „szkoła ukraińska”, recepcja, identyfikacja narodowa, styl, środki stylistyczne.

H. Ursu. From «Ukrainian school» to «Ziewonia»: I. Franco about extent of romantic tradition. In the article examine the attempt of reception of romantic tradition in works of Ivan Franco, from appearance of «Ukrainian school» to founding of literary groupment of «Ziewonia». It is marked the succession of romantic tradition, with peculiar to the competitions of aesthetic conceptions, styles, figuratively-expressive facilities.

Key words: romanticism, Ukrainian-Polish border, «Ukrainian school», reception, national identity, style, figuratively-expressive facilities.

Польський літературознавець М. Купльовський писав: «Франко працював ціле життя в етногенезі, де перехрещувалися, проникали і взаємно збагачувалися паростки культури польської, української і єврейської, а з уваги на близьке сусідство також російської, чеської, словацької, не кажучи вже про австро-угорську. Таке становище спричинило в ньому переконання, що елементи національні й інтернаціональні не мають між собою суперечностей» [6, 111]. Літературознавчі та критичні статті Івана Франка, присвячені польській літературі, є вагомим джерелом пізнання векторів розвитку романтичної традиції, яка захопила всі сфери духовного життя (філософію, літературу, музику, театр).

Франкові літературні розвідки часто друкувалися у польській пресі, він у них стверджував, що у слов'янських літературах романтизм неможливо назвати «школою» чи «системою поглядів», бо він надто строкатий і суперечливий. В основу слов'янського романтизму лягло принципово нове світовідчуження людини, що не має нічого спільного з регламентацією та нормативністю класицизму. Величезну роль у слов'янському романтизмі відіграла спроба віднайти новий спосіб «переживання» людини, нащупати її національну ідентичність,

осмислити новий характер взаємин між індивідом і світом, що помітно в поезіях Міцкевича, Шевченка, Ботева. Отже, епоха романтизму в Польщі принесла народний «естетизм» Міцкевича, Словацького, Фредра, Норвіда, а також Залеського, Гощинського, Малчевського, які належали до «української школи романтиків», і на руїнах старої культури будували новий мистецький ковчег. Обидві нації, обидві літератури, українська і польська, мали своїх геніїв, своїх поборників і захисників, які прагнули внести гармонію у хаос світу, створити нову дійсність, хай навіть із ресурсів свого «я»: в Україні — Шевченко і Франко, в Польщі — Міцкевич і Словацький.

Іван Франко приділив чимало уваги «українській школі» в польській літературі, бо її поява поставила крапку на риторичній культурі. Саме він порушив питання, зокрема, про те, що нормативність і заданість позбавляють зв'язку людини зі світом, що жити в культурі як світі «готових слів» не можна, бо між людиною і культурою постане безодня. Подібну проблему порушував у своїй творчості і Ю. Словацький, однак, на думку Франка, ні Словацький, ні Міцкевич не акцентували уваги на сильних переживаннях, яскравих почуттях простої людини як носія народності. Не зробили цього і представники «української школи».

Щодо дослідження романтичної проблематики українсько-польського мовно-культурного пограниччя, то можна виділити кілька тенденцій і підходів: одні науковці звертаються до цієї тематики лише принагідно, звертаючи увагу на питання дослідження власної мови, літератури, культури, ігноруючи проблему взаємовпливу двох національно-культурних традицій, другі пропонують спеціальні схеми, за допомогою яких окремі явища зараховують до пограничних категорій, інші ж бачать у мові «метафізичну основу світу». Іван Франко, а слідом за ним і сучасні вчені Д. Наливайко, С. Козак, Р. Радишевський, Є. Нахлік, С. Ульяш, О. Сухомлинов та інші, вказували, що в естетиці романтизму центральне місце займає вчення про генія як творця художніх текстів і рух до вираження художніх глибин — це рух від народної мови і її багатств через містику до музичних стихій. Бо саме музична стихія здатна передати найтонші душевні нюанси і злити безодню світу з безоднею душі.

На думку І. Франка, питання контактів між польською й українською культурами набрало системного діалогу вже на початку XIX ст., і це помітно в творчості представників «української школи» в польській романтичній літературі. І в польській, і в українській літературі першої половини XIX ст. Україна виступає в різних тематичних і жанрових контекстах: в описово-подорожньому, етнографічному й фольклорному, побутовому і, що найголовніше, в історичному та літературному.

Саме польський романтизм у 1818 році вступив у боротьбу з класицизмом, яка тривала одинадцять років і закінчилася блискучим тріумфом першого, відкинувши канони класицистичної естетики, — романтизм відкриває необмежені можливості взаємин літератури з фольклором, відкриває новий етап взаємин польської літератури з українським фольклором. Це, по суті, період становлення польської фольклористики, одним із основних об'єктів якої була усна народна творчість українського народу.

Важливою особливістю польського романтизму є та обставина, що значна частина його представників була вихідцями не лише з польської етнічної території, а з земель, захоплених польськими феодалами, зокрема з України, Литви, Білорусії. «Українська школа» в польському романтизмі виникла в 20-х роках XIX століття. Станіслав Маковський вказував, що автором назви цієї школи був Олександр Тичинський, який 1837 р. писав, що дух і стиль «української школи» відрізняються від духу і стилю «школи литовської», а ще більше від інших поезій польських. Похмурість, дикість, кроваві образи були улюбленою буденністю поетів «української школи». Предмети й образи «української школи» створили новий світ для польської: світ татарів, отаманів, козаків, чайок, українських містечок і українських рік. Так, ми бачимо, що школа намагалася висвітлювати українську тематику в польській літературі. Але вона, однак, зовсім не була чимось монолітним, а, за твердженням Івана Франка, «групою талантів зовсім різнорідних». Франко також вказував на головну рису школи, на її «демократизм, любов до реального існуючого чи навіть зідеалізованого народу, любов, яка за допомогою творів школи вперше проникла в польську суспільність» [4].

Польсько-українська школа, за Франком, виникла під впливом народного українського елемента та історичних українських переказів. Але водночас І. Франко дивувався тій силі вислову, яку набуло українське народне оповідання в польській формі й не могло мати того самого впливу у власній українській мові. Однак Дорота Сівицька вважає, що визначення «українська школа» запровадив сам Михайло Грабовський, який писав, що криваві пригоди взявся змалювати Гоцинський, яскраве життя і рицарські діяння — Залеський, а Мальчевському дісталася найширша частина: меланхолія тих місць і часів. Умовно ж початком школи можна вважати 1820 рік.

У своїх висновках про польську літературу Франко перш за все виходить з конкретно-історичних умов розвитку Польщі та польської літератури XIX ст., але водночас усебічне знання і розуміння процесів розвитку літератури інших країн, зокрема Росії, України, Франції та Німеччини, дали йому можливість краще зрозуміти польську літературу і не лише проаналізувати окремі блискучі дослідження польських письменників, а й створити струнку і послідовну концепцію закономірностей польського літературного процесу XIX ст.

Польські романтики завжди, починаючи з 1772 року, вважали Україну частиною старої Речі Посполитої. Міцними були політичні зв'язки між ними, а найбільшу увагу вони звертали на культурну подібність поляків і українців, а також на їхню історичну спільність. Ці два народи поєднувало слов'янське походження і те, що саме Україна була міфічним свідком величності польського лицарства. І саме в тій землі спочивали кості їхніх предків. Із поетів «української школи» І. Франко віддавав перевагу найбільше творам Залеського і Гоцинського. Дослідник Роман Кирчів у статті «“Українська школа” польського романтизму в контексті міжнаціональних фольклорно-літературних взаємин» [5, с. 22] зазначав, що зв'язок творчості польських письменників з українськими джерелами романтична критика розглядала як одне з найбільш яскравих і своєрідних явищ нової польської літератури.

Відображенням цих зв'язків став центр польського українофільства у Львові, де наприкінці 20-х — на початку 30-х років постало угруповання талановитої молоді «Руська трійця», представники якої в силу своїх демократично-слов'янофільських тенденцій виявляли жвавий інтерес до українського народу. Польські літератори Львова могли безпосередньо спілкуватися з тогочасною українською молоддю, маючи особисті контакти, зокрема, з членами «Руської трійці». У той час у Львові та його околицях діяли такі активні збирачі українського фольклору, як Мирослав Ількевич, Вацлав з Олеська та інші. Саме романтичний період засвідчив перший контакт з особливо активним зацікавленням українським фольклором молодих польських письменників, які увійшли в історію польської літератури під назвою «Ziewonia» («Зевонія»). Цими представниками стали відомі Августин Бельовський (критик, перекладач, науковий дослідник, працівник львівського Ossolineum), письменники та критики Юзеф і Олександр (Лешек) Дунін-Борковські, поет і прозаїк Луціан Семенський, збирач народних пісень Казімеж Владислав Войцицький, літературний критик Людвік Яблоновський, прозаїк і поет Домінік Магнушевський, а також українські письменники «Руської трійці», об'єднані спільним захопленням українського фольклору. Ці контакти провіщали глибші й інтенсивніші стосунки між різними літературними колами та співпрацю між групами письменників у наступний період.

Формально «Зевончики» утвердилися як угруповання письменників у 1832–1838 роках. Названо їх також «групою червоноруською» або ж «навчальним осередком Галичини», а в історію польської літератури вони увійшли під назвою, що походить від титулу організованого ними одного з популярних польських літературних видань 30-х років — двох випусків альманаху «Zewonia» (1834, 1837 р.) [2, с. 56]. Вони вивчали український народ і його поетичну творчість під час мандрівок по львівських околицях, шляхом безпосередніх особистих контактів з українцями, на той час українськими студентами, особливо з такими ентузіастами фольклору, як члени «Руської трійці». Їхні творчі взаємини з українським фольклором — це здебільшого переклади і переспіви та інші близькі до них види літературного опрацювання українських народних пісень і дум. А зустрічалися вони для того, щоб спільними зусиллями видавати свої праці у створених ними альманахах.

За організацію часопису «літературної молоді» взявся на початку 30-х років талановитий учений і поет, що вперше дав польському читачеві повний переклад «Слова о полку Ігоревім» (1833), Августин Бельовський, а також Северин Гощинський. Як відомо, перший альманах, який Бельовський видав у Львові, був «Zewonia» (1834). Назвою для альманаху став заголовок вірша Бельовського, надрукованого у другому томі «Haliczanina» (Львів, 1830 р.). Цю назву Бельовський влучно пояснив у примітці так: «Зевонія або живе — це, за слов'янською міфологією, божество, яке дає життя» [1, с. 18].

Саме у цьому альманасі з'явився цілий цикл перекладів і переробок Бельовського з українських народних пісень. Одночасно з виходом другого альманаху у Страсбурзі під редакцією В. Ліповського, у Відні 1839 року побачив світ ще один альманах львівських письменників «Prace literackie» («Літературні праці»), упо-

рядником і видавцем якого був один із львівських літераторів Юзеф Борковський. Як і «Zewonia», альманах Борковського був заповнений переважно поетичними та прозовими творами.

Останнім спільним виданням кола львівських письменників був альманах «Album na korzyść pogorzalców» («Альбом на користь погорільців»), надрукований у Відні в 1844 р. Ідея альманаху виникла під впливом широкого руху громадськості Галичини, спрямованого на організацію допомоги потерпілим від пожежі в м. Ряшеві. Це сприяло і здійсненню другої мети ініціаторів альманаху Ю. Борковського і А. Бельовського, а саме — широкому розповсюдженню книги. Загалом альманахи «Prace literackie» та «Zewonia» мали белетристичний характер, а «Album na korzyść pogorzalców» був насичений історико-краєзнавчими матеріалами — нарисами про історичні місцевості Східної і Західної Галичини. Очевидно, що на змісті альманаху позначилося захоплення Бельовським історичними студіями.

Щодо творчості Войцицького, то Іван Франко писав так: «Войцицький (про те, що в польських інтермедіях — niema żadnego naśladowania obczyzny, są to obrazy godzinne, własne — говорячи про те, що немає жодного наслідування іноземщини, а це саме картини рідні, власні — що він називає сього поверхового компілятора та безсовісного фальшивника народних матеріалів “глибоким знавцем і любителем рідної старовини”. Треба б бути обережнішим у похвалах людям малознайомим» [4, т. 37].

Особливим захопленням І. Франка була творчість С. Гощинського — автора відомого твору про Коліївщину «Канівський замок». Йому ж він присвятив статтю під назвою «Poeta-bohater», опубліковану в 1889 році на сторінках газети «Kurier Lwowski». Гощинський шанував і поважав український народ, народ вільнолюбний, який має не лише свої звичаї, традиції, історію, а й хоче по-своєму влаштовувати свою долю. Тут його творчість перегукується із творчістю Т. Шевченка, адже існує думка, що Т. Шевченко також був романтиком.

Гощинський захоплювався героїзмом українських козаків, що і показав у своєму творі, коли змальовував сутичку загону Небаби з військами старости Потоцького. Позитивним героєм тут виступає не староста, не комендант замку, не перодягнений у кобзаря польський шпигун, а простий козак, який протестує проти несправедливості. Саме він піднімає народ до боротьби, бо живе у країні невільній. Хід повстання у Гощинського описаний з тією ж послідовністю, що й у «Гайдамаках»: освячення ножів десь біля Мотронівського монастиря, пожежа, зустріч і об'єднання Залізняка з Гонтою, повстання в Умані тощо.

Існує також думка про те, що Шевченкові був відомий твір Гощинського. Гощинський, на відміну від Залеського і Мальчевського, показав готично-сурове обличчя України. Власне, у творі він змалював боротьбу козаків і шляхти. Пам'ять про ці події надовго закарбувалися в польській уяві і свідомості про Україну як про край, який спливає кров'ю.

Народився Северин Гощинський 4.11.1801 року в м. Іллінцях (нині смт Вінницької обл.). Дитячі роки провів у с. Семашки біля Славути й у м. Новокостянтиніві Волинської губернії (тепер Хмельницька обл.). Батько його, збіднілий

шляхтич, обтяжений багатодітною родиною, не міг дати синові систематичної освіти. Северин навчався у Вінницькій гімназії (1814–1815 рр.), в Умані у василіанській школі, яку через нестатки не закінчив. У 1820 році він переїхав до Варшави, де вступив до таємної Спілки вільних поляків-братів. 1821 року Гощинський повернувся в Україну, багато тут подорожував. Особливо його приваблювали Поділля і Волинь. Тут він збирав народні пісні, епос, вивчав історію і побут населення.

У 1828 році Северин Гощинський видав поему «Канівський замок». У центрі твору — один із епізодів 1768 року: повстання в Каневі під керівництвом Бондаренка (Швачки), яке закінчилося зруйнуванням замку. До поеми автор додав передмову, яка є ніби короткою історією Коліївщини. В ній детально схарактеризовано хід повстання (в такій же послідовності, до речі, як це зроблено в «Гайдамаках» Тараса Шевченка) — від освячення ножів біля Мотронівського монастиря і аж до подій в Умані, де учнів-католиків живцем повкидали до криниці. Але, на думку поета, пізніша розправа над повстанцями «була доповненням жорстокоостей, які чинили гайдамаки над поляками. Тих нещасних розвозили в різні місцевості і мордували найрізноманітнішими способами». І окремо про страту Гонти: «Згідно з переказами, він з надзвичайною стійкістю переніс усі муки. З нього дерли пасма, четвертували живцем, знімали шкіру з голови, а він увесь той час палив люльку і читав книжку, аж поки не відтяли йому голову».

«Канівський замок» сповнений почуттям пошани, а не тільки співчуттям до українського народу, що, як підкреслював С. Гощинський, мав свій власний погляд на світ і прагнув незалежно від будь-якого культуртрегерства влаштувати свою долю. Поет був захоплений героїзмом українського народу і щиро йому симпатизував. Отже, не жадоба грабунку й крові, як твердили консервативні письменники, а справедлива, благородна ненависть і відстоювання своїх людських прав керували вчинками гайдамаків. Соціальні, релігійні й національні суперечності сплелися тут в один клубок, примирення між паном і рабом — неможливе. Проте, стверджував І. Франко, на відміну від Шевченкових «Гайдамаків», Коліївщина в Гощинського має суто локальний характер і якихось ширших перспектив повстання Небаба не бачив. Своїм твором Северин Гощинський стверджував: «Країна не може бути вільною, якщо в ній панує насильство і гніт». Згодом з'явилася низка інших революційно-патріотичних творів Гощинського — «Бенкет помсти», «Корабель свободи», «Молитва вільного» та ін.

У роки повстання 1830–1831 рр. Северин Гощинський взяв у ньому активну участь. Після його поразки змушений був оселитись в Галичині. Тут він знову повністю віддався конспіративній діяльності, став одним із організаторів «Товариства польського народу», сприяв активізації літературного життя в Галичині: тут побачили світ поема «Собутка», «Вечір напередодні Івана Купайла», літературно-критична стаття «Нова епоха польської поезії» тощо.

Та загроза арешту змусила його у 1838 році емігрувати до Франції. Туга за втраченою батьківщиною стала однією з ознак характеру романтичної генерації вигнанців. «Навіть Северин Гощинський, який, — як писав Людвік Гжимала Яблоновський, — маючи багато від степовика, був скритний, про молодість, дім,

родину словом ніде не згадав; часом, коли випадково згадувались ті речі, він, як козацький кінь, зачувши степовий вітер, піднімав голову, очі спалахували, але то тривало якусь мить, навіть той Гощинський, про якого так ніхто і ніколи не довідався, чи сумував він за кимось і чимось, мав бодай одну хвилину слабості. Було то погожого весняного вечора. Його довго не було біля вогнища. Пішов за ним і знайшов його лежачим біля замшілого пня. “Думаєш?” — запитав. “От здалось мені, що я в нашому хуторі і серед своїх на рідній Україні”, — відповів, ніби прокидаючись зі сну» [7, 120].

Згодом вийшли два томи його віршів «Три струни» (1839–1840) і поема в прозі «Король руїн» (1842). Рятуючи С. Гощинського від духовної кризи і злиднів, друзі допомогли йому повернутись у 1872 році до Львова, де у 1876 році він і завершив свій життєвий шлях. В основі творів С. Гощинського лежала українська тема, яка започаткувала і продовжила демократичні традиції висвітлення історії та культури України в польській літературі, чим і привабила увагу Франка.

Тепер кілька слів про творчість Домініка Магнушевського — польського прозаїка, поета, який закінчив факультет права Варшавського університету, був учасником Листопадового повстання, дебютував 1830 року у повстанській періодиці. Від 1832 р. на Покутті й у Львові він був активним учасником групи «Ziewonia». Йому належить незавершена драма «Rozbójnik salonowy» (фрагменти надруковані в «Dzienniku Mód Paryskich» у 1841–1843 і 1857 р. і у «Варшавській бібліотеці» (1844), повністю — в «Dziela» в 1857 р.), герой якої, воюючи з лицемірством і злом світу, покінчив життя самогубством. У «Зауваженнях» до драми («Ziewonia», том 2, 1838) автор накреслив теорію романтичної драми. Прозу Д. Магнушевського репрезентують оповідання «Zemsta panny Urszuli» («Prace Literackie», 1839), «Posiedzenie Vacciarellago, malarza i Krwawy chrzest 1074» (у збірці «Niewiasta polska w trzech wiekach», 1843). Посмертно вийшли «Poezje» (t. 1, 1853), «Dziela» (t. 1, 1857, 1877), «Wiersze z okresu powstania listopadowego» (1986). Своєю творчістю Домінік Магнушевський привернув увагу І. Франка, хоча цензура оцінила його творчість «*typum non meretur i non admittitur*».

Варто відзначити також увагу І. Франка до творчості Вінцента Поля (1807–1872) — польського поета, географа й етнографа. У своїх працях він подав відомості про бойків, гуцулів, лемків. Поет записував і перекладав польською і німецькою мовами українські народні пісні, видав у вільному перекладі німецькою мовою збірку українських народних пісень (1853).

Як і Б. Залеський, В. Поль мав можливість безпосередньо цікавитися українським фольклором уже з дитячих років. Він жив у Львові та його околицях, перебував у багатьох інших місцевостях України, зустрічався, як сам згадував, із лірниками, кобзарями, добре пізнав український народ і його творчість під час юнацьких мандрівок західноукраїнськими селами.

Усна народна словесність, здебільшого українська, була джерелом його перших поетичних спроб [7, с. 254]. У 1827–1830 рр. з-під пера В. Поля вийшов ряд творів, яким він дав назву «Pieśni gminne». На жаль, у свій час вони не були надруковані, тільки згодом їх частково опублікували у періодиці й у збірних виданнях (до нас вони дійшли в німецькому перекладі у виданій Полем збірці «Volkslieder

der Polen» (gesammelt und ubersetzt von W[incenty] P[oll], Leipzig, 1833). Ця книга складена переважно з українських пісень у перекладах і переспівах Поля. Автор ставив перед собою завдання ближче познайомити польську і німецькомовну читачку громадськість з українськими народними піснями.

Однак його праця не мала якихось чітко визначених літературно-естетичних засад. В одних випадках він більше дотримувався точності передачі змісту і поетики оригіналу, в інших звертався до вільного парафразування, допускаючи істотні відхилення і зміни, додатки тощо. Переклади Поля і переспіви мають чимало мотивів, деталей, не властивих відомим варіантам відповідних пісень. Вони зумовлені не лише індивідуальністю перекладача, а й, очевидно, тим фактом, що, користуючись здебільшого власними записами українських пісень, а також іншими рукописними джерелами, Поль опирався на варіанти, які згодом могли і не потрапити до відомих збірників. З цього погляду обробки українських пісень Поля становлять також і певний фольклористичний інтерес.

Наведені факти цікаві як передісторія того широкого процесу перекладання і переспівування українських пісень, що особливо активізувався в 30–40-х роках з появою збірників М. Максимовича, Вацлава з Олеська, Жеготи Паулі та ін. У цей ранній період переважала практика вільного перекладу, парафразування чи переспіву українських пісень (Лях Ширма, ранній Залеський, Рогальський, Поль). За деякі твердження В. Поль зазнав критики від Івана Франка.

«Зевончики» вивчали український народ і його поетичну творчість під час мандрівок через безпосередні особисті контакти з українськими студентами, особливо з любителями фольклору. Взаємини «зевончиків» із членами «Руської трійці» засвідчені багатьма фактами. Так, Головацький у своїх спогадах про Шашкевича вказував, що Жегота Паулі впровадив його й інших студентів-українців у польські гуртки, познайомив із Бельовським, Семенським, Вуйцицьким та іншими.

Досліджуючи польську літературу, Франко шукав там ті самі закономірності. «Польська література донедавна була вбогою на селянські типи і постаті», — констатував він у 1887 р. Переломним моментом щодо цього І. Франко вважав час із 1848 р., бо панівний до 1848 року романтизм лише декларував принцип народності, «та проте швидко забули про се і пішли там, де їх кликало перенатужене патріотичне чуття». Таким чином, творчість кожного з поетів — це свій власний стиль, власне індивідуальне «Я». Іван Франко приділяв увагу не лише часто згадуваним представникам «української школи», але й маловідомим авторам, називав забуті факти, зауважуючи, що «українська школа» в польській літературі «властиво не була ніякою школою, а групою талантів різnorodних» [5], хоча до «української школи» він зараховував також польських літераторів, які писали українською мовою. Свої слов'янофільські погляди вони розкривали на шпальтах «Ziewonii», на сторінках інших видань Оссолінеуму. Саме в діяльності «Зевонії» вбачав і Гощинський досконале заповнення своїх постулатів, що й повинно стати опорою польської літератури на слов'янському підґрунті. Таким чином, саме «Ziewonia» відкриває шлях для нових досліджень.

Отже, простежуючи тяглість польської романтичної літератури від «української школи» до появи літературного угруповання «Ziewonia», І. Франко звертав

увагу на деякі спільні теми, мотиви, ідеї, образи, виражальні засоби та жанрові структури романтиків. У той же час «зевончики» стали новаторами у вдосконаленні перейнятих засобів і форм, бо вони переформовували їх, трансформували. Загальна закономірність тут виявлялася в тому, що кожен новий крок спирався на набутий естетичний досвід. Нове у творчості «зевончиків» уже було породжене іншими історичними умовами, іншою ментальністю і світовідчужанням. Є всі підстави для того, щоб говорити про самототожність письменників нової генерації, їхню національну ідентичність, яка розкривається тільки в їм притаманних домінантах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кирчів Р.Ф. Україніка в польських альманахах доби романтизму // Наукова думка. — К.: 1965.
2. Кирчів Р.Ф. Український фольклор у польській літературі. — К.: Наукова думка, 1971.
3. Романтизм: між Україною та Польщею. Зб. наук. праць // Київські полоністичні студії. — 2003. — Т. 5.
4. Франко І. Нові причинки до історії польської суспільності на Україні в XIX ст. // Франко І. Я. Зібрання творів. В 50-ти тт. — К., 1986. — Т. 47.
5. Франко І. Сучасні польські поети // Літературно-науковий вісник. — 1899. — Т. V.
6. Kuplowski M. Iwan Franko a literatura polska // Іван Франко і світова культура. — К., 1990. — Т. 1.
7. Pol W. Studium biograficzno-krytyczne. — Kraków, 1904. — Т. 1.